

Sommerkveld langs bryggepromenaden.

Mariestad:

Vänerns pärla

Mariestad ligger på solsiden av Sveriges største innsjø, og den sjarmerende byen kalles gjerne for "Vänerns pärla". Med dype røtter i svensk historie var den lenge en viktig utskipningshavn for korn fra åkrene på den enorme Götalandsletten.

Det manglet ikke på advarsler da vi luftet helgeplanene om en tur dit, etter at myndighetene lempet på korona-restriksjonene i fjor, og åpnet grensene for folk med vaksinasjonsbeviset i orden.

- Det blir kilometerlange køer på Svinesund, med plunder og heft for innreiseskjemaer, var omkvedet fra skeptikerne.

- Okey, men hva gjør det vel å vente i en bobil hvor kjøleskap er innen rekkevidde og toalett tilgjengelig om behovet skulle melde seg. Stort behageligere kan man ikke, ha det i kø, tenkte vi. Fullvaksinerte og med nødvendig dokumentasjon klart for nedlasting, la vi i vei for å gjenoppleve sjøstaden tett på Vänern, som vi har mange gode minner fra etter tidligere besøk.

To ganger er Mariestad kåret til Sveriges mest husbilsvennlige kommune, i 2016 og i 2020. Kåringene som er lette å forstå, men la oss ta det nyeste først, innen vi spoler litt tilbake til bakgrunnen for kåringene:

Siden sist er det anlagt ca. 30 bobilplasser med strøm og grusdekke helt nord på det som lokalt kalles Väna-udden, hvor Vänern nærmest plasker rundt hjulkaplene. For noen år siden valgte vi det som den gang var byens nyeste tilskudd for bobilparkering i Ytre Hamn. Den ble vi anbefalt av Jan Østerbergs bilverksted, som hadde foretatt en rask og enkel reparasjon på bobilen. Da fant vi en plass med strøm tett på småbåthavna og tilgang til servicehus med dusj og toalett i en brakkerigg (container), nær sagselskapets klubbhus. Der kunne vi velge mellom 36 plasser med el. pluss ytterligere 23 uten strøm, skjønt samtlige på asfalt med romslig oppmerkede bobilplasser.

Fornøyde med at verkstedregningen ble lavere enn fryktet, bevilget vi oss et restaurantbesøk på bryggepromenaden. Nær den lå Mariestads første parkering for 15 bobiler m/el. tett på byens gjesthavn. Ved Hamnmagasinet er det dessuten et

servicehus som båt- og bobilfolket deler, med tilgang til dusj og toalett, samt et myntvaskeri. Tømmemulighetene er gode både for toalett og gråvann, samt godt tilrettelagt avfallsortering, for alle besøkende. Ved de fleste el.-stolper finnes det tilgang til vann, så servicen er på topp.

Den første gangen vi besøkte Mariestad for 12 år siden eksisterte ikke disse bobilplassene. Da etablerte vi oss på Ekudden camping som ligger fint til med utsikt mot innlandshavet Vänern. Derfra var det kun en 5 min. sykkel tur inn til sentrum. Mens vi vandret bryggelangs for første gang, stod en enorm graffiti-dekorert kornsilo tett på kaien, men nå er alt revet. Taggere hadde begynt å spraye siloen som en del av festivalen SpeedArt-Design. Siloen fra 1967 skulle rives i løpet av høsten, etter å ha utspilt sin rolle for utskiping av korn. Graffiti-kunstneren Carolina Falkholt og hennes kolleger ble engasjert til å dekorere den

med graffiti som et kunstprosjekt. Dette plasserte Mariestad på kartet, og graffiti-kunstnere fra hele verden strømmet til for å sette sin signatur på siloen innen det ble for sent. Da den var ferdig dekorert og omhyggelig fotografert, startet rivingen i begynnelsen av september 2010, helt etter planen. SpeedArtDesign har siden vært en årviss tilstelning, hvor interesserte i motorsport, maleri, grafikk, foto, design og modellbygging har fått en felles møteplass i Mariestad. Men i 2022 er det ikke planlagt noe arrangement, og det er usikkert om dette vil bli videreført senere.

Nå er det intet igjen av kornsiloen, men det gamle havneområdet har blitt til en flott park for rekreasjon, hvor det er treningsapparater, paddlebur, boule- og minigolfbaner. For bobilfolket ble det også muligheter; en parkering ved den indre hamnen nær sentrum, og så en i ytre hamn nær det nå splitter nye servicehu-

Bobilplasser i Ytre Hamn ligger fint til mot småbåthavna.

Residensen huser Vadsbo museum.

Kyrkogatan i Mariestads gamle bydel, med brostensgater.

set med romslige dusjrom.

Tett på dette etablerte vi oss denne første utenlandsturen etter at koronarestriksjonene var blitt lempet på. Det eneste negative å bemerke er funksjonaliteten til betalingsautomaten. Den var det flere enn oss som hadde problemer med, så da jeg endelig fikk betalt, ble jeg til en slags konsulent for andre som også slet med den. Det positive med dette var jo å komme i snakk med flere bobilister på plassen.

Neste formiddag ruslet vi blant trehusene i den gamle bydelen, og opp langs gatene mot den imponerende katedralen som preger bybildet. Kirken ble bygget på 1500-tallet, og er sammen med domkirken i Kalmar de eneste i Sverige uten en biskop som residerer i dem. Underveis til butikken, passerte vi systembolaget. Der var det lang kø utenfor, men vi hadde vært innom avdelingen i Strömstad, hvor vi kunne vandre i ensomhet langs reoler med hjelpsom betjening i overtall som forberedte seg på

storinnrykk fra Norge etter grenseåpningen.

Vi trengte ikke mange oss med svensker i polkø som skulle hjem og se EM-fotball mellom Sverige og Slovakia. Den kampen fikk vi også med oss under markisen, mens gradestokken vibrerte rundt 32 røde i skyggen. Da var det greit å kunne leske strupen med byens lokale brygg og stolthet; "Old ox", for å gratulere våre svenske naboer med 1-0 seieren.

I løpet av ettermiddagen tok en eldre kar med dragspelvener i Norge kontakt under en pause i sin ettermiddagstur. Han fortalte at antall båtplasser i småbåthavnen nærmest var blitt doblet i koronatiden. Noe sønnen som jobber for sjøredningen hadde registrert, da farvannet utenfor Mariestad er preget av mange skjær uten sjømerker. – Det er ikke mange som har lært seg å titta på sjökortet, så grabben har mycket att göra, humret gubben. Han la til at det også var blitt flere bobiler på besøk i Mariestad det siste året, og anbefalte en campingplass som ligger på

Syklisten er en av mange skulpturer man får se på en vandring gjennom Mariestad.

det man kan sammenligne med en sydhavsø; Torsö, litt nord for byen. Greit å ha alternativer å velge mellom ved neste besøk, men vi trives godt på bobilparkeringen tett ved småbåthavnen og elven Tidan som her munner ut i Väneren. Elven strømmer nordover fra sitt utspring ved Mullsjö nær Vättern, før den etter knapt 200 km når Väneren i Mariestad.

Allerede tidlig på 1600-tallet innledet rikskansler Axel Oxenstierna et prosjekt med tanke på å forbinde Väneren med Vättern via Tidan, men det var for mange fossestryk i elven til at dette kunne gjennomføres med datidens teknologi. Planene om en kanalforbindelse mellom de store innsjøene ble ikke revitalisert før et par århundre senere. Da ble Götakanalens innløp lagt litt lenger nord ved Sjøtorp, mens Mariestad forble en viktig utskipningshavn for industrien og landbruket i byens omland, med faste skipsforbindelser til både Göteborg og Stockholm.

Turistinformasjonen opplyser at Tidan egner seg godt til padleturer eller å prøve fiskelykken i. De gjør oppmerksom på at i de nedre deler av elven holder den utrydningstruede karpfisk Aspen til. For denne gjelder; "catch and release" i tilfelle man skulle få den på kroken. I motsetning til Väneren så er det påkrevd med fiskekort i Tidan, som tilbys i Hamnmagasinet hvor man også kan få en oversikt over de regler som gjelder hobbyfiskere.

På en holme i Tidan, nær sentrum, lå den gamle kongsgården Tunaholm som Gustav Vasas sønn hertug Karl (den senere kong Karl IX) overtok i sin tid. Han omdøpte den til Marieholm etter sin kone Marie av Pfalz. Byen han grunnla rundt gården i 1583 oppkalte han også etter fru. Kongsgården forfalt etter kong Karls død, men er nå gjenoppbygget og restaurert, og huser i dag Vadsbo museum. Anna Söderman hos Mariestads Turistinformasjon fortalte at enkelte benevner praktbygget som slott, men understreket at den rette betegnelsen er residens. Hvilket den var for Skaraborgs landshövdingen frem til 1997, da länet ble en del av Västra Götalands län med Göteborg som hovedsete. Hun anbefalte et besøk i Universitetsparken som omkranser residensen.

Söderman fortalte videre at holmen er forbundet med bykjerren via en av de fire broene som passerer Tidan. De er en del av ruten turistinformasjonen anbefaler gjennom byen, enten til fots eller på sykkel. Ved infopoints i byen finnes informative foldere med kart man kan følge på en slik tur, men i sommerhalvåret er

Info om overnatting

• Ekudden camping:

Web: firstcamp.se/destination/ekudden-mariestad/
Tlf: +46 77 110 12 00

• Sundsørn camping:

Web: www.sundsornscamping.se
Tlf: +460501-393150

• Askevik camping:

Web: www.askevik.nu

• Torsø camping:

Web: www.tbif.se +4670 9277700

• **3 Bobilplasser** nær gjestehavnen, til sammen ca. 80 plasser både med og uten el. ved byen. Tilgang til sanitæranlegg, vann og tomming.

Nyttige linker:

- www.mariestad.se/
- www.vastsverige.com/mariestad
- www.msmarianne.se/
- www.speedartdesign.se

Litt info om Mariestad

- Grunnlagt i 1583
- Ca. 16.000 innbyggere i bykjernen (2018), med knapt 24.000 i hele kommunen.
- Norsk vennskapsby er Sandnes.
- Sveriges bobilvennligste kommune i 2016 og 2020.
- Kjente virksomheter fra byen:
- Mariestads bryggeri grunnlagt i 1848.
- Electrolux hadde sin produksjon av kjøleskap her frem til 2017.
- Nimbus har siden 1968 produsert enkelte av sine cabincruisere i Mariestad.
- Marieholms brug ble grunnlagt i 1836, og har produsert fritidsbåter siden 1956.

det guidede byvandringene flere ganger i uken. De har også oppdaterte oversikter for konserter, utstillinger og andre aktiviteter i Mariestad og byens omegn.

Lørdag ettermiddag ruslet vi bort til minigolfbanen som bød på "fika" til en overkommelig pris. Derfra hadde vi utsikt mot Folkets Park, hvorfra det høres live musikk. Det viste seg å være Bjørn Rosenquist med band som spilte; ikke bare i pausen, men også før og etter EM-kampen som ble vist på storskjerm fra Folkparkens scene. Første gang vi besøkte Mariestad var vi på "loppis" der, og fant seter som trengtes til olablen vi hadde planer om å bygge for barnebarna etter hjemkomst. Olablen ble fin den, men er nå kun et hyggelig minne.

Hyggelig var også de to unge karene fra Göteborg som slo av en prat i sommerkvelden da de passerte oss på gangstien like ved. Den ene hadde jobbet/studert i Oslo, mens den andre var göteborgare på sin hals. Etter mine år som studerende i Göteborg, fikk vi en del å prate om. Riktignok var guttas "husbil" en Volvo 245 stasjonsvogn hvor de camperte på madrasser over nedfelte seter mot lasterommet. Det samme gjorde familien på vei til Lysekil for å hente datteren fra en sommerleir. De ønsket seg en husbil i fremtiden, fikk vi vite mens de slo av en prat under kveldsturen sin. Denne uhyøytidelige måten svensker tar kontakt på har vi savnet så lenge koronarestriksjonene holdt oss innenfor grensene. Vi nordmenn har dessverre lett for å være en

Hamnkafeet tilbyr alltid fika til sine gjester.

Foto: Mariestads-turistcenter

Silo2 Slik ble resultatet etter at graffitikunstnere fra hele verden hadde satt sine signaturer på siloen.

smule avmålte i møte med andre. Svenskene derimot oppfatter vi som uhøytydelige og lette å komme i kontakt med.

Søndag formiddag kunne vi se tilbake på en super helg i tilnærmet tropevarme, bortsett fra en befriende regnskur med torden i det fjerne på lørdagen. Da vi nærmet oss Lidköping, så vi noen felter hvor veibanen var gjort bredere og forsterket ut mot sidene. Noe senere fikk vi forklaringen på rasteplassen "Viggen": Strekningene kaltes vägflybaser, og var tilknyttet de ordinære flybasene i Götalands flate landskap. Det svenske flyvåpenet skulle ha strekningene som reservebaner, og kunne operere fra dem med sine STOL-fly i en krisesituasjon. De ble bygget under "den kalde krigen" på 50- og 60-tallet, men etter Berlinmurens fall i 1989 er det meste blitt demilitarisert. Det er lite igjen av de 40 flyplassene og landingsbanene som befant seg i dette området man kalte for "Hangarfartyget Götaland" på den tiden det begav seg. Kamouflert som bondegårder var basene godt

skjult, og dermed vanskelig å lokalisere i dette enorme slettelandet mellom Vänern og Vättern. Det er lett å forstå hvorfor Mariestad to ganger har blitt kåret til den mest husbilsvennlige kommunen i nabolandet. I tillegg til de tre nevnte bobilområdene, er det mulig å parkere ekvipasjene tett på havnens ordinære parkeringsplasser hvor det ikke kreves avgift.

Dessuten er det etablert en ny i reserve på grus, nær Folkets Park hvor det heller ikke er avgift. Skjønt turistinformasjonen opplyser at det maksimum er tillatt å oppholde seg et døgn på disse, mens man på de øvrige bobilplassene kan bli i tre døgn mot betaling. Uansett hvor du står kan du få koden til servicehusene mot å betale døgnavgiften uten strøm på S.kr. 190,-. Dessuten finnes det ställplasser ved de øvrige tettstedene i kommunen som; Lyrestad, Sjøtorp og i Askevik, hvor det dessuten finnes en campingplass.

Etter hjemkomst leste vi i en avis at Mariestad hører til blant de stedene som har flest soltimer i Sverige. Hvilket er lett å forstå, da vi stort sett kan se tilbake på godvær i byen.

Det var heller ikke så lange køer ved Svinesund slik mange advarte mot. Knappt 30 biler foran oss, var langt fra det media hadde meldt om de siste dagene innen avreisen. Koronasertifikat og førerkort til identifikasjon parat på mobilen innebar rask, effektiv og uproblematisk sjekk. Med denne "tropehelgen" i friskt minne, vil vi nok ganske snart legge kursen mot Mariestad, denne hyggelige sjøstaden ved Vänern igjen.

Tekst og foto: Torodd Lie

Idyllisk nærmiljø ved bobilplassene.